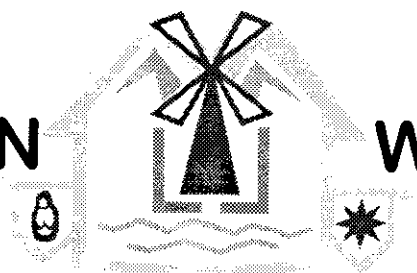

TUSSEN

WILGENPLAS & ROTTE

vereniging stedbouwkundig wijkbehoud hillegersberg-schiebroek-terbregge

NO. 39

MEI 1997

BEZICHTIGING RESTAURATIE HILLEGONDAKERK

OP DINSDAG 27 MEI 1997 - 19.30 UUR

LEDENVERGADERING - REST. PLASWIJCK - 21.00 UUR

BEZICHTIGING VAN DE RESTAURATIE VAN DE HILLEGONDAKERK

op dinsdagavond 27 mei 1997 om 19.30 uur

De Hillegondakerk, het belangrijkste monument in de deelgemeente waarvan de ontstaans-geschiedenis meer dan 1000 jaar terug voert, wordt thans gerestaureerd.

De zeer ingrijpende en kostbare restauratie is thans voor een belangrijk deel gereed. Voorafgaand aan de VSW-jaarvergadering die om 21.15 uur in restaurant "Plaswijck" begint, worden de leden van de VSW uitgenodigd de restauratie te bezichtigen, beginnende om 19.30 uur. Van deskundige zijde zal tijdens de bezichtiging een toelichting worden gegeven.

Het programma voor de leden-vergadering in restaurant "Plaswijck", C.N.A.Looslaan 9, is daarna als volgt:

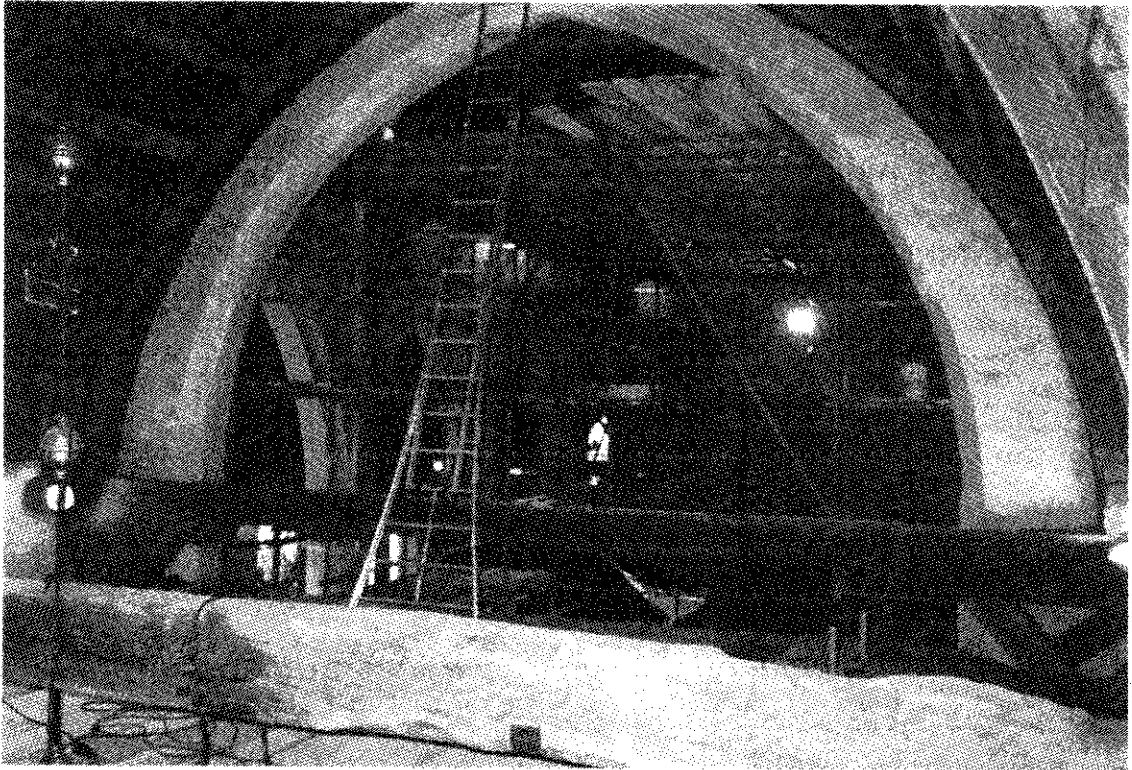
21.00 uur koffie

circa 21.15 u. VSW verenigingsvergadering

circa 22.30 uur sluiting

AGENDA

1. Opening en mededelingen
2. Ingekomen stukken
3. Notulen van de vergadering van 30 mei 1996
4. Verslag van de activiteiten van de VSW in het jaar 1996
5. Jaarrekening 1996 en begroting 1997
6. De staat van enkele waardevolle gebouwen en bijzondere gebieden
7. De oorkonden en de schildjes in 1996
8. Benoeming lid financiële commissie
9. Verkiezing bestuursleden
10. Rondvraag
11. Sluiting

Toelichting bij de agenda:

ad 3 De notulen liggen vanaf heden ter inzage bij de secretaris mevr. H.B. Heetman-van Riel, Willem Nagellaan 22 na telefonische afspraak (4225789) en vanaf 20.45 in de vergaderzaal.

ad 4, 5, 6 en 7 zie elders in dit nummer van "Tussen Wilgenplas en Rotte".

ad 8 Statutair treedt de heer J.J. Prohn af. In zijn plaats stelt het bestuur de heer ir. D.K.M. van de Loo voor.

ad 9 Statutair treden de bestuursleden P. Mulder, mevr. B. van de Loo-Wessely en mevr. G. van der Heyden-van der Eerden af. De heer Mulder en mevr. van de Loo stellen zich niet herkiesbaar, mevr. van der Heyden stelt zich wel herkiesbaar.

In de plaats van de heer Mulder stelt het bestuur voor mevr. dr.ir. D.E. Boas-Vedder, stedenbouwkundige en bestuurslid sinds 1996, als voorzitter te benoemen. In de plaats van mevr. van de Loo stelt het bestuur voor mevr. A.M. van Zoelen als penningmeester te benoemen. Voorts stelt het bestuur voor mevr. van der Heyden te herbenoemen.

Doordat twee leden het bestuur verlaten is er nog een plaats voor een bestuurslid; het bestuur verwacht tijdens de vergadering een kandidaat te kunnen voorstellen.

Gewone en buitengewone leden kunnen kandidaten stellen; deze moeten uiterlijk een half uur voor de vergadering bij het bestuur zijn opgegeven. Elke kandidaat moet worden ondersteund door tenminste vijf leden. Gewone leden die verhinderd zijn de vergadering bij te wonen, kunnen een ander lid -geen bestuurslid zijnde- schriftelijk machtigen namens hem/haar op te treden en te stemmen. Een lid mag niet meer dan vier volmachten aannemen.

"DE HILLEGONDAKERK IN DE STEIGERS"

Met enig eufemisme kunnen we wel stellen dat het U allen wel eens is opgevallen dat de Hillegondakerk "in de steigers staat", dat wil zeggen: er wordt hard aan gewerkt cq gerestaureerd, maar dat het allemaal wel erg lang duurt.

Het duurt inderdaad veel langer dan gedacht; dit is echter geen wonder want er moest ook wel heel veel aan worden gedaan.

Na de laatste restauratie, zo'n 50 jaar geleden, onder leiding van de Hillegersbergse architect Herman van der Kloot-Meyburg, heeft de Hillegondakerk - onze bescheiden pseudo-basiliek - het hard te verduren gehad.

Van het weer en de wind in ons soms barre klimaat, maar ook de natuur heeft hier een handje bij geholpen, gezien de zeer ernstige aantasting, van het vele houtwerk in de kerk, door schimmels en de inmiddels bij een ieder bekende Bonte Knaagkever.

Dit betrof niet alleen het hout van het dak, zoals soms wel eens wordt gedacht, maar ook het houtwerk van de kerkbanken en de vloeren en betimmeringen was aangetast.

Er is in de afgelopen jaren natuurlijk wel het een en ander aan herstel en restauratie gedaan, getuige o.a. de complete restauratie van de kerkhofmuur - de Kerkeveste - al weer zo'n 10 jaar geleden, en ook aan de ramen, het dak en het lood- en zinkwerk is geregeld onderhoud gepleegd.

En vergeet de recente aanpak van de schitterende terrasvormige begraafplaats rond de kerk niet.

Maar wie op "open monumentendag" de kerk bezocht en de ogen goed de kost gaf, of zelfs de moed opbracht om tot in de torenspits te klimmen, kon zelf constateren dat onderhoud niet meer de nood kon lenigen maar dat er ingrijpender moest worden opgetreden.

Dat inzicht hadden ook de kerkvoogden, maar het **geld**, dat ontbrak.

Na jaren van sparen, en ook van wachten op de toezeggingen voor subsidie en de beurt op de lijst van te restaureren Rijksmonumenten, was het dan eindelijk zover.

Omstreeks augustus 1995 was het moment gekomen dat het College van Kerkvoogden, daartoe gesteund en geadviseerd door de Restauratie-Commissie, de opdracht kon verstrekken aan aannemersbedrijf Huurman uit Delft, een gerenomeerd restauratie-bedrijf.

Daar was inmiddels een lange tijd van plannen maken aan vooraf gegaan door o.a. de architect Bouwkundig Bureau Bakker, en aan de te voeren procedures voor aanvraag van de bouwvergunning bij de Deelgemeente Hillegersberg-Schiebroek, en de monumentenvergunning bij de gemeente Rotterdam. De plannen omvatten toen herstel van het dak en de bouw, aan de noordzijde buiten tegen de kerk aan, van toiletruimten en een pantry.

Onder de consistorie in de oude archiefruimte, en bereikbaar vanuit de kerk zelf, zou een opvang voor kleine kinderen worden gemaakt. Alles bij elkaar tegen een verwachte bouwsom van ca 1,5 miljoen gulden.

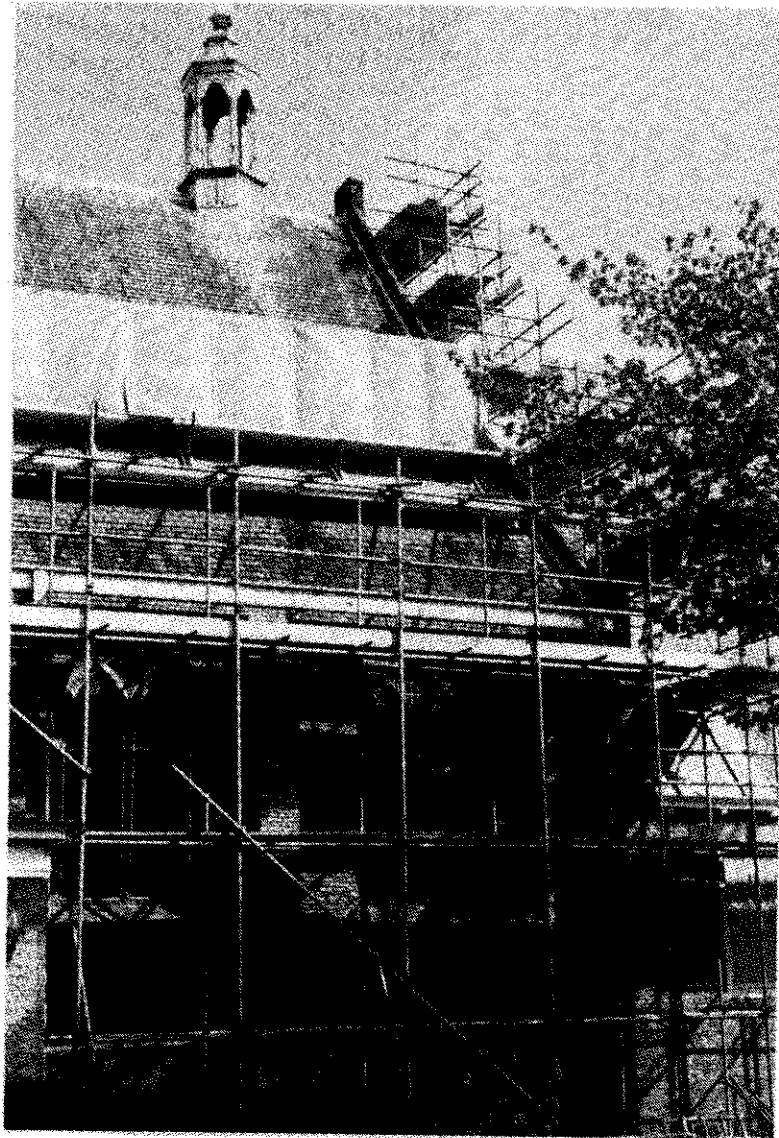
Dit geld werd bij elkaar gebracht door subsidies van de overheid, schenkingen door fondsen, maar voor een groot deel door de leden van de Hervormde Gemeente Hillegersberg, daartoe mede aangespoord door de inmiddels opgerichte Stichting "Vrienden van de Hillegondakerk", en mede gestimuleerd door het "Comite van Aanbeveling", waarin vele bekende wijkbewoners zaten.

Een bezoeker die nu de kerk betreedt treft een kakoscopie van activiteiten aan; een kerk die in de steigers staat, een ruimte die overal is opengebroken, nieuwe leidingen die worden aangelegd en overal materiaal.

Er waren ook veel verrassingen; onder de houten vloer van het koor bleken veel onbekende grafzerken te liggen, voor een deel gaaf, maar ook voor een deel afkomstig van weer oudere restanten. Ook tegenvallers zijn geïncasseerd: plaatsen waar de houtworm- en kever aan de gang was geweest zonder te zijn opgevallen, installaties die nodig aan vervanging toe waren, door langdurige lekkage aangetaste muren en pleisterwerk en ga zo maar door. Al met al weer een onvoorziene post van zo'n miljoen gulden.

Het getuigt van enige moed van de kerkvoogden om aan zo'n klus te beginnen en om het besluit te nemen de kerk nu dan maar nog vollediger te restaureren dan was voorzien.

Het is immers niet zo verstandig om over enkele jaren weer ingrijpende maatregelen te moeten nemen.

Zoals U begrijpt is het werk nog niet gereed; dit wordt pas na de vakantie voorzien. Het feit dat wij reeds nu de excursie in de kerk kunnen houden is echter een extra stimulans om te komen, immers er is nu zoveel extra te zien dat straks is weggewerkt of is afgemaakt. Het is een beetje improviseren maar het loont onzes inziens zeer de moeite om dit mee te maken. Is straks de kerk gereed dan komt er altijd wel een moment om het te zien, maar zoals het nu is, is het dan niet meer.

J. Fens

JAARVERSLAG 1996

Het jaarverslag van de Vereniging Stedenbouwkundig Wijkbehoud geeft aan de leden een overzicht van het werk en de activiteiten van het bestuur en de commissies.

HET BESTUUR

Per 1 januari 1997 werd het bestuur gevormd door de heer Ir.P.Mulder (voorzitter)('97), mevrouw B.van de Loo-Wessely (penningmeester)('97), mevrouw I.Heetman-van Riel (secretaris ('99), de heren Ir.J.Fens('99) en N.F.Langelaan('98), de dames G.van der Heyden-van der Eerden('97) en D.Boas-Vedder('99).

Tussen de haakjes staat het jaar van statutair aftreden aangegeven. Op 1 januari 1997 telde de vereniging 495 leden.

Het bestuur kwam in 1996 acht keer in vergadering bijeen. De Algemene Ledenvergadering werd gehouden op 30 mei 1996 in gebouw Lommerrijk aan de Straatweg. De jaarlijkse openbare bijeenkomst werd gehouden op 21 november 1996, eveneens in gebouw Lommerrijk.

In het voorbije jaar werden zoals gebruikelijk de contacten met bestuur en ambtenaren van de deelgemeente zorgvuldig onderhouden.

In periodieke overleggen werden nieuwe plannen op kwetsbare plekken besproken. Ook beleidsvoornemens, bijvoorbeeld met betrekking tot het beeldkwaliteitplan voor het Straatweggebied en dat thans in concept-vorm thans gereed is, werden aan de orde gesteld.

ALGEMENE LEDENVERGADERING

Op 30 mei 1996 werd de algemene ledenvergadering gehouden. Daar aan voorafgaande was er de mogelijkheid onder begeleiding van enige deskundigen langs belangrijke panden aan de Straatweg te wandelen. Hiervan maakten velen gebruik.

Jammer genoeg kwam de geboden informatie door het verkeerslawaaï niet geheel tot zijn recht.

In Lommerrijk aangekomen hield de heer van der Hoeven van het Bureau Monumenten Rotterdam een interessante lezing met dia's over de voorgestelde nieuwe rijksmonumenten in Rotterdam.

Mevrouw S.Brand-Nieuwenhuyzen, die statutair moest aftreden, stelde zich niet herkiesbaar wegens haar vertrek naar Doorn. In haar plaats werd bij acclamatie mevrouw D.Boas-Vedder benoemd.

De heer J.Fens en mevrouw I.Heetman-van Riel moesten statutair aftreden. Zij werden herbenoemd.

Aan de vergadering werden de notulen van de algemene ledenvergadering van mei 1995, de jaarrekening 1995 en de begroting voor 1996 ter goedkeuring voorgelegd. Al deze stukken werden bij acclamatie goedgekeurd.

PUBLICATIES

In 1996 werd tijdens de algemene ledenvergadering in mei het eerste exemplaar van een nieuw deel van de reeks Inventarisaties overhandigd aan mevrouw Koedam, voorzitter van de deelgemeente. Het was met name de inventarisatie van de historische, architectonische en stedenbouwkundige kwaliteiten van "De Straatweg, een bijzonder gebied in Hillegersberg". Een extra dik deel waarnaar reikhalzend was uitgekeken ook al omdat het een voorstudie was voor het op te stellen beeldkwaliteitplan waartoe het bestuur van de deelgemeente inmiddels opdracht had gegeven.

Intussen werd (en wordt nog) in stilte op de achtergrond door de alom gewaardeerde en geprezen Commissie Studie en Inventarisatie hard gewerkt aan een nieuw deel in de reeks Inventarisaties, met name de studie van de beide Rotte-oeveren.

De bijzondere aspecten van die oevers worden nauwkeurig beschreven, de historische en landschappelijke waarden van het gebied in kaart gebracht en de bijzondere objecten geïnventariseerd. Dit alles ook al in verband met het opstellen van een nieuw bestemmingsplan voor het Stoopweggebied.

Dus weer zo'n belangrijke publicatie, nu in het Stoopweggebied, waarvan de Rotte de westgrens uitmaakt, honderden woningen zullen worden gebouwd. Verwacht wordt dat nog in 1997 de Inventarisatie het licht zal zien en naar verluidt "ligt de commissie op schema"!

NAJAARSBIJENKOMST

Op 21 november 1996 was de openbare avond gewijd aan "De Natuur in de Deelgemeente Hillegersberg, Schiebroek" omdat ook in de deelgemeente in die tijd veel extra publiciteit aan dat onderwerp werd besteed.

De heer R. Andeweg, botanicus en verbonden aan de Dienst Gemeentewerken Rotterdam hield een bijzonder aardige en boeiende lezing over dat onderwerp.

Aan het begin van de bijeenkomst werd een oorkonde uitgereikt aan de heer en mevrouw Hummelen-Wassenaar, eigenaren van het pand Ommoordseweg nr.5. Zij hadden hun pand weer in oude luister hersteld en verdienden daarmee het zg VSW-schildje. De oorkonde werd uitgereikt door de heer A.Mout die vele jaren lid van het bestuur van de VSW was. Elders in dit blad kunt u daarover meer lezen.

Bijzonder was dat op die bijeenkomst ook het 500ste VSW-lid feestelijk werd verwelkomd. Het is voor het bestuur erg belangrijk het ledenaantal zo hoog mogelijk te krijgen en houden. In de eerste plaats voor de bewustwording van de bewoners van de unieke kwaliteiten van de wijken in onze deelgemeente en voorts om zo tegenover de deelgemeente en de gemeente Rotterdam voldoende draagvlak voor standpunten en bezwaren te hebben.

CONTACTEN MET DE DEELGEMEENTE

De goede samenwerking met de deelgemeente werd voortgezet. Samen met ambtenaren van de deelgemeente en een delegatie uit andere Rotterdamse ambtelijke kringen, nam een vertegenwoordiging uit het bestuur van de VSW deel aan de overleggen met de hr Krop van het Stedebouwkundig Bureau Heeling Krop Bekkering uit Groningen dat het Beeldkwaliteitplan voor de Straatweg e.o. opstelt. Dit bureau zal waarschijnlijk de opdracht krijgen op een later tijdstip voor het gebied Straatweg een nieuw bestemmingsplan op te stellen.

Voorafgaande aan elke bestuursvergadering vindt er ambtelijk overleg plaats zodat het bestuur van de VSW up to date op de hoogte is van alle ontwikkelingen. Het kan dus steeds alert reageren en dat doet het dan ook!

Zo werd een lijst ingediend met panden langs de Straatweg in volgorde van belangrijkheid, welke feitelijk tot rijks- cq tot Rotterdams monument zouden moeten worden verklaard.

Eerdere verzoeken van de VSW dit te doen met de panden huize Elisabeth en hoeve Vruchtenburg werden in 1996 met succes beloond!

Op een later tijdstip werden op dezelfde wijze panden aangegeven in een wijder gebied. Zie ook elders in dit blad. Tegen het plan aan de Mahlersingel een groot complex appartementen te bouwen werd een officieel bezwaarschrift ingediend.

Naar de mening van het bestuur wordt de ruimtelijke kwaliteit van de door de VSW als bijzonder gebied beschouwde groene ruimte, door dit enorme gebouw ernstig aangetast.

STUDIE EN INVENTARISATIE COMMISSIE

Deze commissie kende op 1 januari 1997 de volgende leden:

de heer A.van der Cammen (Vz), dr W.E.Skoda (secr.), ir.W.de Jonge, ir.E.Alberts, drs G.Slob, ir.G.Tuynenburg Muys, de heer M.van Wensveen, ir.J.Fens, mevrouw L.Berger en namens het bestuur van de VSW de heer N.Langelaan (plv. ir.P.Mulder).

FINANCIËLE COMMISSIE

De Commissie werd gevormd door de heren J.J.Prohn (1997), J.P.Jongerius (1998) en A.J.Bosman (1999).

SCHILDJESCOMMISSIE

De commissie werd dit jaar gevormd door ir.J.Hage van Dienst Stadsontwikkeling (Vz), de heer J.C.A.Kooyman en de heer H.C.Mani.

REDACTIECOMMISSIE

"Tussen Wilgenplas en Rotte" werd dit jaar na tweemaal voorbereidend werk van de dames van de Loo-Wessely en Heetman-van Riel, wederom samengesteld door mevrouw L.Berger-Schut en de heer W.Skoda.

Rotterdam, april 1997

Iet Heetman-van Riel,secretaris.

GEBOUWDE ACCENTEN

Het vorig jaar door ons uitgebrachte boek "Gebouwde Accenten", met vele schitterende kleurenfoto's over de monumenten in onze Deelgemeente is door vele bewoners, en van soms heel ver erbuiten, gekocht. Aangezien wij dit succes hadden gehoopt, en een beetje voorzien, is de oplage groter gehouden dan gebruikelijk.

Het boek is dan ook nog steeds te koop, en wel bij de volgende adressen:

- **CARLIER KANTOORBOEKHANDEL**
Bergse Dorpsstraat 114
- **MOLENAAR'S BOEKHANDEL**
Bergse Dorpsstraat 35
- **BOEKHANDEL SCHIEBROEK**
Peppelweg 126
- **ARCHIEFWINKEL ROTTERDAM**
Coolsingel Rotterdam-Centrum

U hebt zelf dit boek natuurlijk al lang in Uw bezit; breng daarom het vele moois uit onze wijken ook eens aan een ander over en geef het als kadootje. Men zal er U dankbaar voor zijn.

JAARREKENING 1996 EN BEGROTING 1997

VERLIES EN WINST REKENING	Realisatie 1995	Begroting 1996	Realisatie 1996	Begroting 1997
BATEN				
Contributie leden	9.216,00	10.000,00	10.618,50	11.000,00
Donaties	435,00	400,00	480,00	450,00
Bijdrage buitengewone leden	200,00	200,00	330,00	330,00
Eenmalige bijdragen	300,00	0,00	300,00	0,00
Rente vereniging	1.479,41	1.000,00	1.006,78	250,00
Rente publikatiefonds	2.222,04	2.000,00	2.034,26	1.100,00
Verkoop boeken e.d.	9.733,55	14.500,00	19.340,95	10.000,00
Subsidies fotoboek	5.000,00	15.000,00	15.000,00	0,00
Overige baten	110,00	300,00	305,00	150,00
Totaal	28.696,00	43.400,00	49.415,49	23.280,00
LASTEN				
Bestuurskosten	1.259,41	2.000,00	1.932,05	2.000,00
Drukwerk ledencontact	2.249,72	2.250,00	2.720,40	2.750,00
Propaganda	603,95	700,00	1.068,66	1.100,00
Vergader- en excursiekosten	748,41	1.000,00	1.310,01	1.300,00
Onkosten commissies	303,80	1.500,00	1.418,10	1.500,00
Lidmaatschappen	201,00	300,00	268,50	300,00
Subsidies	1.000,00	1.000,00	1.000,00	1.000,00
Bijzondere acties	2.190,00	1.000,00	75,00	5.000,00
Produktiekosten	1.041,37	2.500,00	1.416,16	1.500,00
Fotoboek	40.000,00	32.400,00	32.397,63	3.750,00
Diversen	724,80	1.000,00	1.007,70	1.000,00
Onvoorzien	1.321,88	1.000,00	260,00	1.000,00
Totaal	51.644,34	46.650,00	44.874,21	22.200,00
Saldo	-22.948,34	-3.250,00	4.541,28	1.080,00
BALANS				
	31-12-93	31-12-94	31-12-95	31-12-96
ACTIVA				
Giro, Banken, Cash	69.192,39	74.089,77	51.036,43	55.662,71
Voorraad (boeken)	3.814,85	3.045,85	64.328,00	50.388,00
Totaal	73.007,24	77.135,62	115.364,43	106.050,71
PASSIVA				
Reservefonds	38.673,03	40.193,35	40.068,78	40.861,12
Voorziening waardering boeken	3.813,85	3.044,85	32.164,00	50.387,00
Vooruitontvangen contributies	270,00	145,00	40,00	125,00
Openstaande rek. fotoboek			32.391,64	
Publikatiefonds	30.250,36	33.752,42	10.700,01	14.677,59
Totaal	73.007,24	77.135,62	115.364,43	106.050,71

TOELICHTING OP JAARREKENING 1996 EN BEGROTING 1997

Realisatie 1996

De contributie-inkomsten waren hoger dan begroot. Dit kan verklaard worden door de toename van het aantal leden. Ook werden soms grotere bijdragen ontvangen dan was toegezegd. In 1996 werd tevens een eenmalige bijdrage van f 300,- ontvangen. De vereniging is allen hiervoor zeer erkentelijk.

De post verkoop boeken was hoger dan begroot voornamelijk door de opbrengst van het fotoboek "Gebouwde Accenten".

Het drukwerk ledencontact en de post propaganda kwamen boven de raming uit door gestegen kosten, door grotere omvang en door hogere oplage.

De vergader- en excursiekosten lagen boven het begrote bedrag, terwijl de post voor bijzondere acties aanmerkelijk lager was.

De produktiekosten konden door bijzondere inspanning van de Commissie Studie en Inventarisatie laag gehouden worden.

De overige posten kwamen redelijk met de ramingen overeen.

Aangezien zowel de baten als de lasten gunstiger afsloten dan begroot, was het eindsaldo aanzienlijk beter: 1996 werd afgesloten met een batig saldo van f 4.541,28.

Begroting 1997

De begroting voor de contributie-inkomsten is iets hoger dan de gerealiseerde inkomsten van het afgelopen jaar vanwege het toegenomen aantal leden.

De rente inkomsten zullen echter achterblijven bij het afgelopen jaar omdat de saldi op de verschillende rekeningen in de afgelopen periode laag waren naar aanleiding van de realisatie van het fotoboek.

De post verkoop boeken wordt vanwege de goede verkoop van "Gebouwde Accenten" geraamd op f 10.000,-.

Onder bijzondere acties zijn o.a. de kosten begroot voor de viering van het 4de lustrum van de VSW. Bovendien zal wederom aandacht besteed worden aan ledenwerving en boekpromotie.

De mogelijke retourbetaling van een deel van de subsidie van de deelgemeente voor "Gebouwde Accenten" is opgenomen onder de post fotoboek. Over de vorm waarin deze terugbetaling zal plaatsvinden wordt met de deelgemeente overlegd.

De overige posten zijn in lijn met de uitgaven van 1996.

Naar verwachting zal 1997 een positief saldo opleveren van f 1080,-.

Balans

In 1996 werden 786 exemplaren van "Gebouwde Accenten" verkocht. Tevens werden circa 35 exemplaren uitgereikt aan: subsidiegevers, zusterverenigingen, gemeentelijke instanties, prijswinnaars fotopuzzel en het 500ste lid. De voorraad boeken is hierdoor afgenomen tot f 50.388,-. Aangezien dit bedrag pas gerealiseerd wordt als de boeken worden verkocht, is de post "Voorziening waardering boeken" opgenomen. Symbolisch is echter f 1,- van het bedrag bijgeschreven bij het Reservefonds.

Op de balans zijn niet opgenomen bezittingen van de vereniging zoals kantoorbehoeften, computer, acceptgirokaarten, aanmeldingsformulieren, tentoonstellingspanelen, een diaverzameling en in het verleden verzameld (vaak als schenking ontvangen) historisch materiaal. De hierboven vermelde bezittingen werden in het jaar van aanschaf reeds afgeschreven.

Aan het einde van het boekjaar waren nog 8 schildjes (waarde f 179,60) in het bezit van de vereniging.

STAAT VAN ENKELE WAARDEVOLLE GEBOUWEN EN BIJZONDERE GEBIEDEN

GEBOUWEN

OUDE RAADHUIS, KERKSTRAAT 10 (****)

Dit wettelijk beschermde Rijksmonument verkeert thans in een erbarmelijke toestand. Nadat het circa 1970 uitgebreid is gerestaureerd was het lange tijd een pronkjuweel in onze oude dorpskern. Sedert enkele jaren treden er verzakkingen op waarbij het pand aan een zijde "blijft kleven" aan de belending, terwijl het overige deel zakt en het gebouw daardoor scheef trekt en uitgebreide scheurvorming optreedt.

Wij hebben in dit verband reeds het woord "verpaupering" horen noemen.

Diverse malen hebben wij de overheid reeds op deze zorgwekkende toestand gewezen, doch recent werd duidelijk dat de restauratie weer met een jaar is uitgesteld. Dit is onzes inziens een ontoelaatbare toestand en wij zullen er wederom krachtig bij de overheid op aan dringen dat op korte termijn maatregelen moeten worden genomen.

SLUISWACHTERSHUISJE, BERGSE RECHTER ROTTEKADE 153 (****)

Dit huisje bij het Berg en Broekse Verlaat staat thans leeg en bevindt zich in slechte toestand. Het moet behouden blijven; de Stichting Berg en Broek is er (uiteraard!) in geïnteresseerd en zoekt naar een nieuwe bestemming.

BOTERDORPS VERLAAT 26 (***)

De nieuwe eigenaar wil de witte boerderij uit 1772 met rieten dak slopen en vervangen door nieuwbouw in ongeveer dezelfde vorm en materialen.

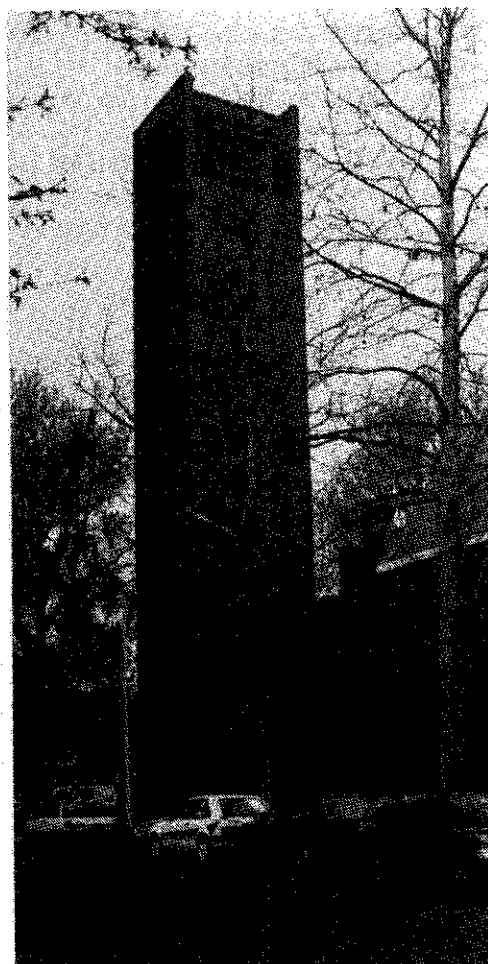
Ook al is de onderhoudstoestand zeer matig, toch heeft de VSW na inspectie ter plaatse en na overleg met de eigenaar, de deelgemeente dringend verzocht sloop niet toe te staan en onderhoud te verlangen.

STRAATWEG 244, VILLA ROZENBERG (***)

Thans worden onderhoudswerkzaamheden uitgevoerd aan dit pand, waarbij de garage naar achteren wordt verplaatst.

CHRISTUS KONINGKERK, STATENPLEIN 1 (***)

Getracht wordt deze kerk te behouden en te herstellen (torenspits). Daarvoor is een nieuwe bestemming -althans voor een deel- van de kerk nodig. Ideeën worden gevraagd.

STRAATWEG 193

In 1994 is de 19e eeuwse Villa Suzanna gesloopt die op dit adres stond. Voorwaarde voor de sloop was identieke herbouw van deze villa waarbij er achter een nieuw woonhuis mocht worden gebouwd. Herbouw en nieuwbouw zijn thans volop in uitvoering, zij het achter een forse schutting langs de Straatweg.

BIJZONDERE GEBIEDEN

De kwaliteit van de wijken wordt niet alleen bepaald door waardevolle gebouwen maar evenzeer of wellicht nog meer door de ruimten tussen de gebouwen en door het groen en het water. De VSW is, mede door haar naam, verplicht zich hiervoor in te zetten en publiceerde in 1995 haar rapport "Bijzondere gebieden" in Hillegersberg, Schiebroek en Terbregge.

Van de 28 daarin opgenomen gebieden dreigt er thans een te worden aangetast: het groene lint dat de Weissenbruchlaan, van Kempensingel, van Beethovensingel en Mahlersingel met het Lage Bergse Bos verbindt. In de NW-hoek van de groene wig die de aansluiting vormt van de Mahlersingel op het Lage Bergse Bos, wil de deelgemeente via een art. 19 procedure een appartementengebouw mogelijk maken van 5- deels 6-lagen hoog en bijna 80 meter lang.

De VSW uitte haar bedenkingen: zij meent dat de ruimtelijke kwaliteit van het bijzondere gebied ernstig wordt aangetast en dat het stedenbouwkundige uitgangspunt van de wijk, te weten 6-hoog in het midden (Beethovensingel) en laag aan de randen, geweld wordt aangedaan. Voorts biedt het voorontwerp van het bestemmingsplan Molenlaankwartier op andere plaatsen mogelijkheid voor de bouw van deze appartementen.

Tijdens de hoorzitting op 14 januari jl. reageerde de deelgemeente als volgt:

- het gebouw heeft "...geringe stedenbouwkundige gevolgen. De zichtlijnen vanaf het draaipunt van Beethovensingel/Mahlersingel in de richting van het Bergse Bos worden namelijk niet geblokkeerd. Bovendien begeleidt het gebouw de belangrijke route voor fietsers en voetgangers naar het Lage Bergse Bos";

- een nieuwe waterpartij en een 50 m. brede plantsoenstrook als speelweide voor de buurt, zal het woonklimaat ten goede komen;

- het gebouw met zijn 5- resp. 6-lagen is op verantwoorde wijze ingepast in zijn omgeving;

- in het Molenlaankwartier zijn tot 2005 tenminste 300 traploze woningen nodig, deze locatie is onmisbaar.

Alle argumenten van de VSW en die van de Bewonersorganisatie Molenlaankwartier - die ongeveer gelijklopend waren - zijn door het D.B. van de deelgemeente per aangetekende brief van 27 maart jl. ongegrond verklaard.

P. Mulder

OORKONDEN EN SCHILDJES IN 1996

Aan de schildjescommissie, die in 1996 bestond uit de heren J.I. Hage (voorzitter), J.C.A. Kooijman en H.C. Mani, werd gevraagd zes objecten in onze deelgemeente aan de criteria van het VSW "Schildjesreglement" te toetsen.

Een aantal panden voldeed volgens de commissie niet aan genoemde criteria. Wel voldeed daaraan het pand:

OMMOORDSEWEG 5

Dit is een woonhuis uit 1902 waarover de commissie opmerkt:

" Dit pand is vanaf de straatzijde nog bijna geheel origineel, de niet goed zichtbare westgevel is op acceptabele wijze aan de huidige eisen van woongenot aangepast, terwijl de dakkapel aan de eveneens nauwelijks zichtbare achterzijde onderhoud behoeft. Aan de voorgevel zijn de kritische noten dat momenteel een luik ontbreekt (n.b.voor onderhoud tijdelijk afgenomen) en er een wat overgedimensioneerde lantaarn is gemonteerd. Het pand zit goed in de verf waarvan de kleur weliswaar chique is maar niet origineel. De tuin is in een bij het huis passende stijl aangelegd; dit versterkt het beeld als geheel dermate dat het betekenis voor de straat krijgt".

Tijdens de openbare avond van de VSW op 21 november 1996 reikte de heer mr.A.A. Mout de oorkonde uit aan de heer en mevrouw Hummelen-Wassenaar voor hun buitengewone inspanningen om hun bovengenoemde woonhuis op verantwoorde wijze te herstellen. Op zaterdagochtend 21 december is het gevelschildje door de voorzitter van de VSW aangebracht.

P. Mulder, voorzitter.

BESCHERMING GEVRAAGD VOOR MONUMENTEN IN HILLEGERSBERG, SCHIEBROEK EN TERBREGGE

Wat zijn monumenten? De Monumentenwet 1988 verstaat daaronder *"alle voor tenminste vijftig jaar vervaardigde zaken welke van algemeen belang zijn wegens hun schoonheid, hun betekenis voor de wetenschap of hun cultuurhistorische waarde"*.

Om aantasting, verval en sloop tegen te gaan bestaan er een Rijksregister en een Register van de gemeente Rotterdam waarin, gekoppeld aan de bouwverordening, wettelijke bescherming aan de daarin opgenomen monumenten wordt geboden.

Het Rijksregister bevat monumenten van nationaal belang, het gemeentelijke register die van lokaal belang; zodra een monument in het rijksregister is opgenomen staat het niet (meer) in het gemeentelijke register. Voorts kent het Rijk (de gemeente Rotterdam niet) een register van beschermde stads- en dorpsgezichten.

Maar naast genoemde wettelijk beschermde monumenten, zijn er volgens de VSW in onze deelgemeente nog vele monumenten die ook wettelijke bescherming behoeven. Daartoe ondernam de VSW in 1996 de nodige stappen in de richting van de overheid, hetgeen een beperkt succes opleverde.

De stand van zaken in de deelgemeente is thans als volgt:

REGISTER VAN RIJKSMONUMENTEN

In dit register staan:
de Hillegondakerk met toren, het toegangshek aan de Kerkstraat, de kasteelruïne, het voormalige raadhuis aan de Kerkstraat, het voormalige woonhuis aan de Oude Raadhuislaan 1 (thans een geheel met het voormalige raadhuis), het sluisje met woning aan het Berg en Broekse Verlaat, het sluisje aan het Boterdorps Verlaat, de voormalige boerderij Terbregse Rechter Rottekade 240 en de twee molens aan de Rotte.

In 1996 zijn door de gemeente voorgedragen voor opname in het rijksregister:

- C.N.A.Looslaan 1, secretarie deelgemeente
- C.N.A.Looslaan 15, woonhuis 1939
- Straatweg 206, huize Margaretha
- Grindweg 93/95, woonhuis de "Jongenjoris" met koetshuis
- Grindweg 97/99, woonhuis "Bergwijk" met koetshuis

(RIJKS)REGISTER VAN STADS- EN DORPSGEZICHTEN

In dit register staan geen stads- en dorpsgezichten in onze deelgemeente.

REGISTER VAN GEMEENTELIJKE MONUMENTEN

In 1996 is gestart met de procedure om in het register te plaatsen:

- Straatweg 171, Hoeve Vruchtenburg
- Straatweg 230, Villa Elizabeth

Volgens de VSW -zie ook onze uitgave "Gebouwde accenten, 1995- zijn er naast bovengenoemde objecten nog vele tientallen monumenten die bescherming behoeven. Aan de deelgemeente verzochten wij te bevorderen deze op te laten nemen in hetzij het gemeentelijke hetzij het rijksregister van beschermde monumenten.

Voorts verzochten wij om wettelijke bescherming van stads- en dorpsgezichten zoals van het Boterdorps Verlaat, het Villapark en de vier pleinen (Jubileum t/m Bergplein). Wij drongen er daarbij op aan dat de gemeente Rotterdam, net als het Rijk een register van beschermde stads- en dorpsgezichten zou opstellen.

Ons verzoek werd beantwoord door het bureau Monumenten van de gemeente Rotterdam: pas na afronding van het "Monumenten Selectie Project" zal bezien worden of andere objecten dan de hiervoor genoemde aangewezen kunnen worden als gemeentelijk monument. Uitzondering zal worden gemaakt voor ernstig bedreigde objecten (maar dan zal het vaak te laat zijn P.M.). Bij herziening van de Monumentenverordening van de gemeente zal worden bezien of een lijst van beschermde stads- en dorpsgezichten kan worden opgenomen.

De VSW is teleurgesteld over het geringe resultaat van haar bemoeienis.

Door de vele bouw-, verbouw- en sloopactiviteiten in onze deelgemeente zullen in de nabije toekomst ongetwijfeld nog vele onbeschermde monumenten sneuvelen, met schade voor het aanzien en de schoonheid van de deelgemeente.

P. Mulder

EEN BEELDKWALITEITEN-PLAN VOOR HILLEGERSBERG (3)

Zoals wij U eerder kenbaar hebben gemaakt wordt voor het gebied van de "Straatweg en de linten" een beeldkwaliteiten-plan opgesteld door het bureau Heling-Krop-Bekkering, en neemt de VSW deel aan een werkgroep die voor het Dagelijks Bestuur (DB) van de deelgemeente dit werk begeleid.

Dit plan analyseert de huidige ruimtelijke kwaliteit van het gebied en doet aanbevelingen hoe hiermee om te gaan, teneinde waarden te kunnen behouden en beschermen, doch dat geen be-
vriazing betekent en daarmee toekomstige ontwikkelingen onmogelijk maakt.

In het mei- en november-nummer van 1996 hebben wij U daarover reeds bericht; daarna is het plan informeel toegelicht in de commissie R.O. van de Deelgemeente en met de reacties weer in het DB besproken.

De huidige stand van zake is dat het DB op korte termijn een besluit (standpunt) inneemt en het daarmee vaststelt, waarna het "de inspraak ingaat" zodat allen -bewoners en organisaties- hun mening hierover kunnen geven. Daarna komt het wederom in de bestuurlijke behandeling, waarna het uitgangspunt wordt voor een op te stellen nieuw bestemmingsplan, dat waarschijnlijk eveneens zal worden opgesteld door bovengenoemd bureau.

In hoeverre de VSW ook dan een rol kan spelen in een begeleidings-groep is op dit moment nog niet helder. Wij houden U op de hoogte.

J. Fens

ROTTERODAMUM BESTAAT 50 JAAR

U kent natuurlijk allemaal onze grote zuster-
vereniging Roterodamum die als doelstelling kent de kennis en waardering voor onze stad te vergroten, waarbij de zorg voor ons cultureel erfgoed - een hoofddoel van de VSW - een deel van de activiteiten is.

Roterodamum, op 14 mei 1947 opgericht, bestaat dit jaar dus een halve eeuw, een respectabele leeftijd, maar desondanks springlevend getuige de bijna 3000 leden.

Roterodamum zal haar 50-jarig bestaan niet ongemerkt voorbij laten gaan. Zo zullen zeer binnenkort lesbrieven over de geschiedenis van Rotterdam (periode 1850-1914) in groten getale (reeds 3000 exemplaren besteld) hun weg vinden naar de scholen in Rotterdam.

Deze lesbrieven, gebundeld onder de naam "*Vijftien fragmenten uit de geschiedenis van Rotterdam*" zijn geschreven door historici van de Erasmus-Universiteit en het Gemeente-archief, onder redactie van prof. dr. Jan van herwaarden.

Op 14 mei zullen de eerste exemplaren worden uitgereikt aan Burgemeester Peper en de ere-voorzitter van Roterodamum de heer Jac Dutilh.

Daarnaast zal op 3 en 4 juni een grote Rotterdamse revue worden uitgevoerd onder de naam "*Geheid Rotterdam*", waarin perioden uit de historie -soms satirisch beschouwd- in "*woord en beeld*" en in "*zang en dans*" worden vertolkt.

Leden van Roterodamum hebben hierbij gratis toegang, niet-leden zijn voor een bescheiden toegangsprijs welkom.

Het Boterdorps Verlaat, het Berg- en Broekse Verlaat en het Prinsenmolenpad : kwetsbare landschapsmonumenten.

Inleiding

De geschiedenis van de Rotte, de Verlaten alsmede van het Prinsenmolenpad wordt onderstaand beschreven. Er wordt tevens ingegaan op ontwikkelingen die het historisch karakter en het landschappelijk schoon hebben aangetast of dreigen aan te tasten.

Situering

Beide Verlaten zijn aan de Rotte gelegen. Het Boterdorpse Verlaat staat in verbinding met c.a. 1 m lager gelegen Strekvaart en het Berg- en Broekse Verlaat met de c.a. 2 m lager gelegen zuidelijke Molensloot, die Voor- en Achterplas verbindt.

De Rotte is een heel oude rivier, als veenriviertje in het Sub-Boreaal tijdens de groei van het Holland-Veen ontstaan, 3000 -5000 jaar geleden. Langs de Rotte hebben zich al vroeg 'kolonisten' gevestigd, die wat veen of turf voor eigen gebruik afgroeven en zich verder met landbouw en veeteelt onderhielden. De veenwinning als bron van welvaart nam toe, nadat er vraag naar turf ontstond en daarmee begon de aanleg van sloten en afvoerkanaal voor het veenwater.

De vrije aanleg van waterlopen en dijkjes werd na 1273 door het Hoogheemraadschap Schieland gecoördineerd om dijkdoorbraken door gebrekkige aanleg en onderhoud tegen te gaan. Omstreeks 1500 kwamen de watermolens hier in gebruik. Het veenwater uit de Bergse Polder en het Ambacht Schiebroek werd via twee Molensloten naar de Berchse Mole en de zuidelijk daarvan gelegen Broecks Mole gevoerd, die dit uitmaalden op de Rotte. Intussen ging de veenwinning door.

Het hoogveen werd in turven afgestoken en per schip vervoerd, zo ook de uitgebaggerde en gedroogde baggerturf. Er werden rond 1600 enkele sluizen gebouwd om de scheepvaart van en naar de Rotte mogelijk te maken, o.m. het Boterdorpse en het Berg- en Broeckse Verlaat.

Door het veenbaggeren ontstonden grote veenplassen in de ambachten van Schiebroek, Hillegersberg en Bleiswijk. Tussen 1770 en 1870 werden de grote plassen drooggemalen; de Bergse Voor- en Achterplas bleven tegen de zin van B & W van Hillegersberg in 1867 gespaard! Er bleven verder links en rechts van de Rotte laagliggende polders over, een karakteristiek landschap dat nog steeds herkenbaar is.

Het Boterdorpse Verlaat

Dit Rijksmonument ligt even ten zuiden van de dorpskern van Terbregge. Het omvat een houten juksluis met kolk, die reeds op de kaart van Floris van Berckenrode uit 1611 staat afgebeeld, aangeduid als 'Verlate'.

Om de houten sluiswanden te steunen zijn een zevental houten rechtopstaande zware jukken aangebracht (zie afbeelding A). Alhoewel de sluis thans niet meer in gebruik is voor het doorsluizen van boten naar de Strekvaart, maakt zij wel deel uit van de waterloop via de Strekvaart naar de Grindweg.

De bebouwing rondom het Verlaat omvat een aantal oudere karakteristieke woningen, die de sfeer rondom kolk en sluis versterken: aan de zuidzijde van de kolk van het sluiscomplex ligt het woonhuis Boterdorps Verlaat 26 ***; een witte boerderij uit 1772 met een rieten dak met dakkapellen (zie afbeelding B). Het is hier het oudste monumentwaardige huis en verdient alle aandacht. Een restauratie, zoals ook enkele andere woningen rondom het Verlaat hebben ondergaan, is geboden.

Er dreigt hier in de naaste toekomst een desastreuze ontwikkeling: n.l. dat een nieuwe eigenaar dit monumentale woonhuis uit 1772 wil slopen om er een grote 'passende' villa te bouwen met een vaste autobrug over de kolk van het Verlaat!

Dit laatste zou een flagrante en onaanvaardbare schending van een onderdeel van een Rijksmonument betekenen, de kolk is immers onderdeel van het Boterdorpse Verlaat. Als dit plan doorgaat zal opnieuw een uniek plekje voorgoed worden bedorven.

Het willen parkeren van auto's op deze bijzondere plaats nekt het uitzicht op de Rotte; vlakbij aan de noordkant van de kolk is plaats genoeg voor autoparkeren.

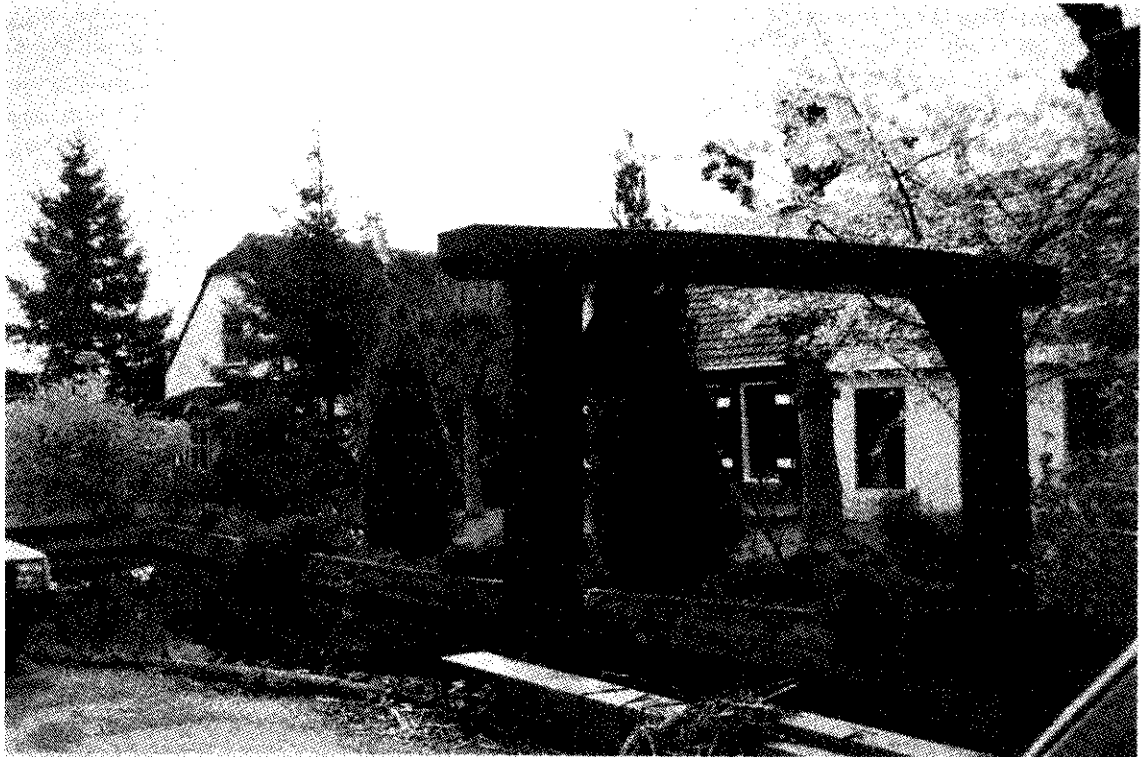
Vlak naast deze oude boerderij staat een 19e eeuwse woonhuis: nr. 22 ***.

Op de hoek met het Prinsenmolenpad staat een vrijwel authentiek woonhuis uit 1906: Prinsenmolenpad 99 **.

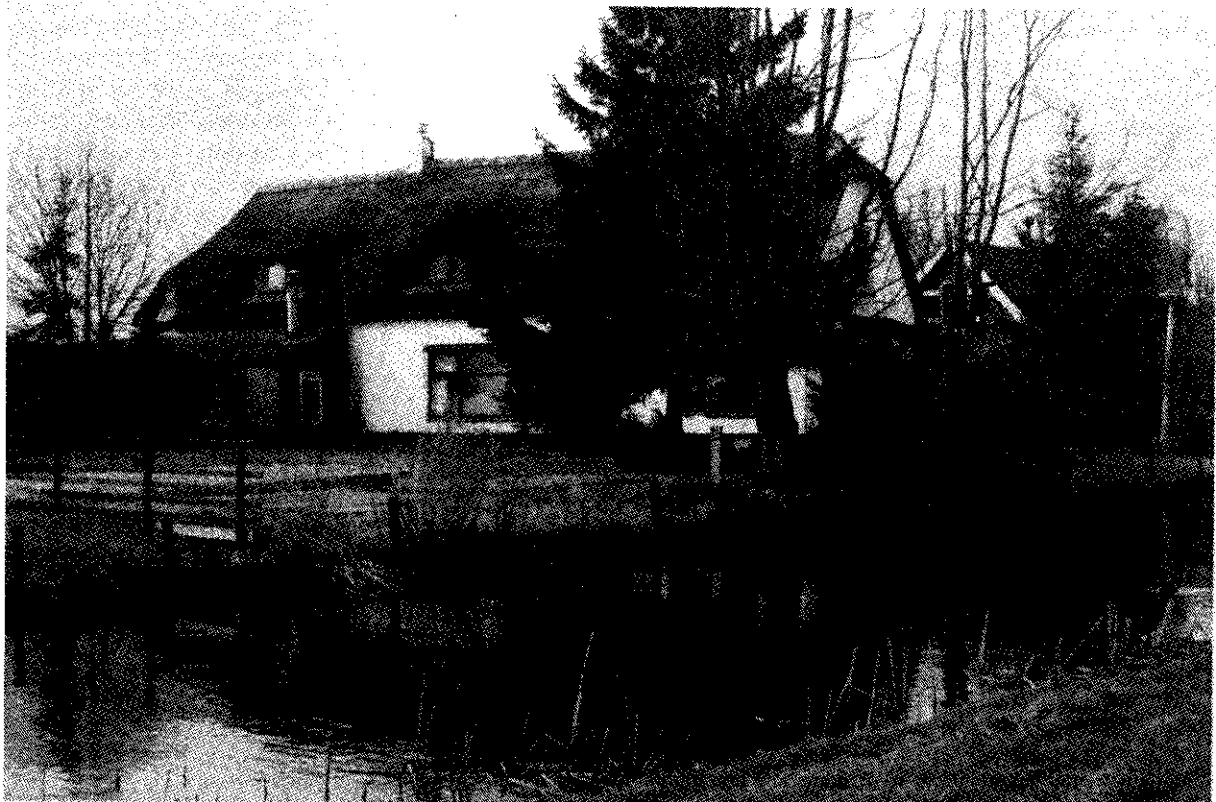
Aan de noordzijde van de sluis staat het woonhuis Boterdorps Verlaat 1 ***. Het is een fraai woonhuis met schuur, goed gerestaureerd, met een gevelsteen uit 1907. Het VSW schildje werd in 1980 uitgereikt. Bij dit woonhuis hoort de houten schuur (nr 3/5 **).

Het Prinsenmolenpad.

Vanaf het Boterdorps Verlaat loopt een voetpad (vroeger met jaagpad) naar de Prinsenmolen ****. Dit is een oude watermolen met draaibare kop, in vaktermen uitgedrukt: een achtkante lage bovenkruier met binnenscheprad, een z.g. grondzeiler

A. Boterdorps Verlaat. Houten Juksluis uit de 17e eeuw

B. Boterdorps Verlaat nr 26*** (1772).
Oudste monumentwaardige woonhuis aan het Verlaat

Volgens mededeling van het Hoogheemraadschap Schieland werd de molen aanbesteed op 4 mei 1648 en gebouwd volgens het bestek van Gerrit Ariensz van Woerden, gemeenlands timmerman van Schieland. De molen werd gebouwd op de plaats waar de vroegere houten Berchse Mole stond.

De Rotteoevers zuidelijk van de Prinsenmolen hebben een verschillend karakter. De linkeroever is gekenmerkt is door een onopvallende lintbebouwing met erachter een nu nog agrarisch gebied: het Stoopwegkwartier.

Ten zuiden van de Prinsenmolen zijn er enige vestigingen van de Padvindergroepen. Helaas werd hier na het afbranden van een kleiner onderkomen in 1996 een zeer groot clubgebouw in zwitserse chaletstijl gebouwd (Afbeelding C). Door bouwwerken van een te grote schaal wordt het landelijk beeld van het Prinsenmolenpad en de Bergse Voorplas ont sierd.

Bijna voltrok zich in de twintiger jaren een rampzalige ontwikkeling aan het Prinsenmolenpad, die evenwel door het wakkere Gemeentebestuur van Hillegersberg werd gestopt. In 1924 ontstond er ineens interesse om op de weidegronden tussen de Rotte en de Voorplas en tussen de beide Verlaten woonhuizen te gaan bouwen. Bij wethouder Breedveld kwam op 9 september 1924 een verzoek binnen van ene Dr H. de Zwaan of hij op zijn eigendom, de strook weidegrond tussen de beide Verlaten, een aantal villa's mocht bouwen langs een door hem aan te leggen 10 meter brede rijweg. Dr. de Zwaan zou zelf voor de infrastructuur zorgen: behalve de rijweg-aanleg ook de nodige riolering, wateraanvoer, etc. Reeds op 24 september 1924 antwoordden de Wethouder en de Gemeentesecretaris Algie: geen bezwaar!

Evenwel Schoonheidscommissie en Plaatselijke Werken o.l.v. J. van Ballegooij jr. hadden wel bezwaar tegen dit wat zij beschouwden als bederf van landschapsaanzien. In juni 1926 herhaalden de erfgenamen onder leiding van de hoogleraar Kleiweg de Zwaan echter het verzoek.

Ook burgemeester van Kempen vond het nu nodig de beslissing uit te stellen. Op 23 december 1926 weigerde de Hillegersbergse Gemeenteraad de uitvoering van het project, omdat het Zwaanse plan niet op het Grote Uitbreidingsplan van de Gemeente Hillegersberg voorkwam. Daarop vroeg van Ballegooij aan Kleiweg de Zwaan een bod tot aankoop van het terrein. De vraagprijs voor het 49 ha grote terrein bedroeg f 200.000.

Intussen hadden gemeenteraadsleden van Rotterdam de ontwikkeling rond het Prinsenmolenpad met betrekking tot het behoud van het natuurschoon net interesse gevolgd, met gevolg dat een overeenkomst tot financiële hulp bij onteigening door de rotterdamse burgemeester Drooglever Fortuyn werd ondertekend.

Hillegersberg kon maar f 17.500 fourneren.

De Raad van State beval een rechterlijke beslissing tussen de eigenaar en de gemeenten aangaande de koopsom. In februari 1934 werd deze vastgesteld: Rotterdam betaalde f 112.300 en Hillegersberg f 17.500. Het cafe bij het sluisje werd mede onteigend en het werd in 1937 afgebroken, zodat het Berg- en Broekse Verlaat als Rijksmonument zonder hinderlijke bouwsels in de omgeving tot haar recht kwam. In 1946 werd een bestemmingsplan opgesteld, dat ook de Bergse Plassen omvatte en waarin het Prinsenmolenpad de bestemming 'recreatie' en 'plantsoen' kreeg.

D. Berg- en Broekse Verlaat in 1867 herbouwd. Het Rijksmonument gezien vanaf de Bergse Linkerrottekade
Tekening van arch. Dirk Klamer

Het Berg- en Broekse Verlaat of Sluis was er al in 1673; het bestond toen uit een houten juksluis; er zijn mededelingen gevonden aangaande een tijdelijke sluiting van het Verlaat i.v.m. reparaties in november 1673 en in latere jaren evenals een ordonnantie uit 1732, inhoudende dat ingelanden van het Hoogheemraadschap Schieland de sluis tegen vergoeding mochten passeren maar geen 'buitenlanders' en vissers.

Deze ordonnantie verwees naar een eerdere uit 1687. Op de kaart van Jacob Kortebant uit 1747 staat het Verlaat ook afgebeeld.

Thans is het Verlaat een sluis met zware gemetselde wanden; volgens de gedenksteen aan de Plaszijde gebouwd in september 1866 door het Vereenigd Bestuur van de Polders Schiebroek, Berg en Broek en Honderdtien Morgen'.

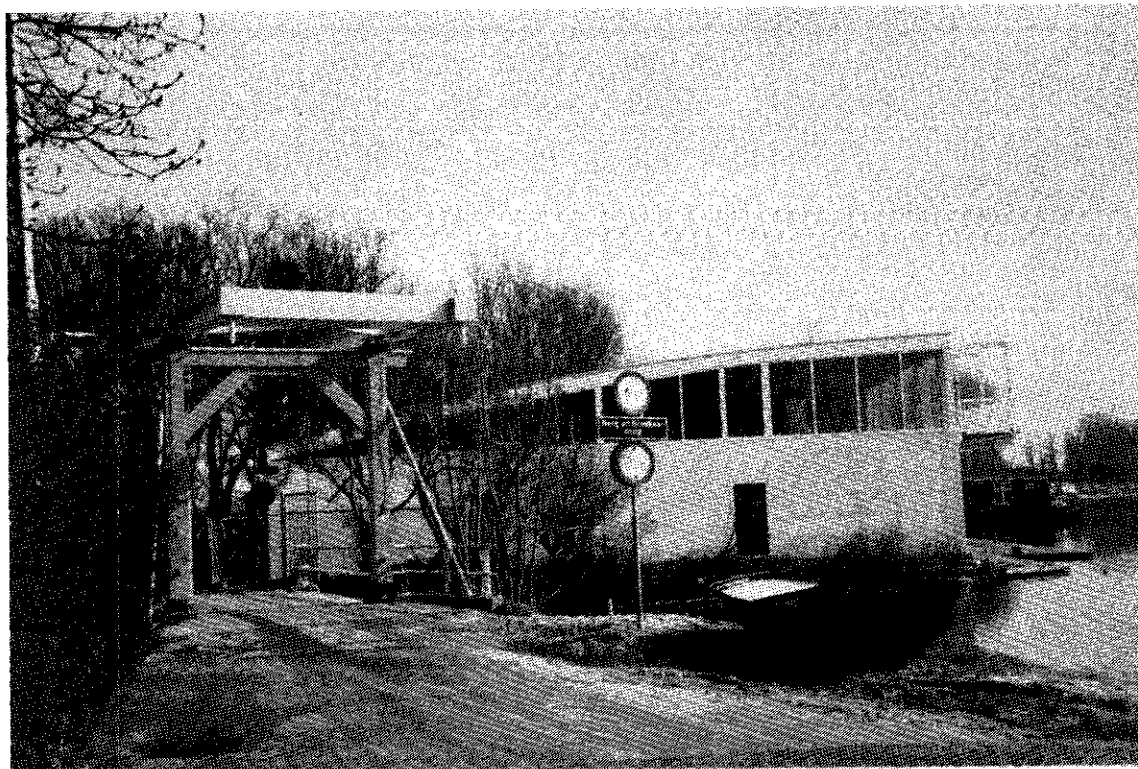
Het is een Rijksmonument (zie afbeelding D), omfattende de Sluis met het Sluiswachtershuis op nr 143 ****. Zoals boven medegedeeld onderhield de zuidelijk van de Sluis gelegen Broecks Mole het waterpeil in de Plassen en in het Ambacht van Schiebroek. De Broecks Mole uit 1467 werd later vervangen door de watermolen 'De Uil' die in 1867 werd afgebroken en vervangen door een stoomgemaal op nr 142 ***.

Dicht bij dit monument heeft een roeivereniging vergunning verkregen om een buiten alle proporties groot boten- en clubhuis te bouwen, dat, vanaf het zuiden, westen en vanaf de Bergse Linker Rottekade gezien, als een lelijk gevaarte Sluis en Prinsenmolenpad ontsiert (zie Afbeelding F

Onze deelgemeentebestuurders zouden waakzamer moeten zijn ten opzichte van de huidige tendens tot schaalvergroting. De recreatieve bestemming van stukken grond langs het Prinsenmolenpad en de aard van bebouwing daar mag niet leiden tot de aantasting van het landschap!

Deze huidige generatie heeft, wat betreft het bewaren van het landschappelijke Prinsenmolenpad, veel te danken aan de Hillegersbergse gemeentesecretaris J. van Ballegooij jr en aan de toenmalige burgemeesters van Hillegersberg en Rotterdam.

ir. G. Tuijnburg Muijs

F. Het Roeiclubhuis aan het begin van het Prinsenmolenpad (1997)

**UITGAVE VAN DE VERENIGING STEDEBOUWKUNDIG WIJKBEHOUD
HILLEGERSBERG-SCHIEBROEK-TERBREGGE**

Aan deze uitgave werkten o.a. mee:

- bedrijven die zich voor deze uitgave hebben ingezet:

COMPUBEST Liduinaplein 4	3055 LH Rotterdam	zetwerk
DE ZAAK Agniesestraat 50	3032 TN Rotterdam	drukwerk

- de medewerkers die zorgden voor de inhoud en illustraties:

ir. G. Tuijnenburg Muijs	ir. J.Fens
N.F. Langelaan	ir. P. Mulder
dr. W.E. Skoda	mevr. I. Heetman-van Riel
mevr. B. van de Loo-Wessely	mevr. L. Berger-Schut

voor de inhoud zijn verantwoordelijk:

- de auteurs voor hun specifieke artikelen
- de VSW voor de verenigings-zaken

namens het bestuur van de VSW
sekretariaat: mevr. I. Heetman-van Riel tel. 010.4225789

Rotterdam, mei 1997.